

D.

ratio et distinctio harum. **R.** Non. ubi quod magister non intendit in illo verbo notificare gratiam gratum facientem quantum ad suam essentiam. sed intendit eam notificare quasi per posterum et quodammodo per effectum. cum enim habitus cognoscant per actus et actus gratie duplex sit per duplicem potentiam. videlicet intellectum et affectum a deo. per illos habet gratia notificari. et quia in illos actus non erit gratia nisi si mediantibus habitibus virtutum videlicet fidei et charitatis. id notificans gratia dicitur quod gratia nihil aliud est quam fides cum dilectione. per eo quod per istos duos habitus dicitur anima in actus exire per quos innotescit nobis gratia. **Ad** illud vero quod queritur primo de pluralitate definitionum. ubi quod gratia habet operari ad suum principium. habet operari ad suum subiectum. habet operari ad suum oppositum. habet operari ad suum effectum. habet etiam operari ad suum premium. et per has diversas opiniones diverse recipiuntur eius notificationes. **Item** operationem ad suum principium est illa. **Secundo.** Gratia est virtus in se tota per quod bone voluntatis est exitus. **Per** operationem autem ad suum subiectum sic est illa quod datur super illo per. ut exilaret facies in eodem. **Gratia** est quidam nitor anime ad colendum sanctum et amorem. **Per** operationem ad suum oppositum sic est illa quod datur in glossis super epistolam. Gratia est iustificatio et remissio peccatorum. **Per** operationem ad suum effectum sic est illa. **Chrysostomus.** Gratia est sanitas mentis et delectio cordis. **Per** operationem ad suum premium sic est illa. Gratia est similitudo gratie. **Item** autem omnes comparationes istas sic assignat una definitio magistralis quod talis est. Gratia est forma a deo gratis data sine meritis gratum faciens habitum et opus eius bonum reddens. **Invenit** autem et alia notificatione gratie quod dicitur. Gratia est manifestatio spiritus ad utilitatem. que superius est ex illo quod dicitur. **1. corinthios. xii.** Unicuique datur manifestatio spiritus et cetera. sed ista est notificatio gratie gratis dante. **Item** queritur de hoc quod dicitur. fides quod iustificatus es gratis tibi data est. **Ex** hoc enim videtur velle dicere augustinus. et magister quod mediante fide fit iustificatio. **Sed** contra rursus huius est. quia ab eodem est anime iustificatio a quo est vivificatio. sed vivificatio est ab ipsa gratia. nam fides sine gratia non vivificat. imo mortua est. ergo non videtur quod iustificatio

fit a fide sed a gratia. **Si** tu dicas quod iustificationem attribuat fidei ratione adiuncte gratie. queritur quare non attribuit alii virtuti sicut fidei. **Item** queritur quid est quod dicitur quod fides impetrat iustificationem. aut intelligit de informi aut de formata. non de informi. quia per eam nihil meremur et nihil impetramus. **Si** de formata hoc non potest sane intelligi. nemo enim habet fidem formatam nisi sit iustificatus. **R.** Non. ubi quod iustificatio dupliciter dici potest. Uno modo iustificatio dicitur iusticie infusio. Alio modo iustificatio dicitur in iusticia exercitatio. **Item** autem quod iustificatio dicitur in iusticia exercitatio. sic verbum magistri imo magis **Augustinus.** verum est et planum. **Nemo** enim in iusticia exercitatur nisi mediante fide operante per dilectionem. et hoc dicitur impetrare iustificationem. id est profectum iusticie quod consequitur ex bonorum operum et meritum multiplicatione. quod non contingit esse sine fide et charitate. **Sine** enim fide sicut dicitur. **Hebr. xi.** impossibile est placere deo. **Sine** charitate etiam impossibile est sicut dicitur. **1. corinthios. xiii.** Si autem dicatur iustificatio iusticie infusio. sic adhuc habet veritatem licet non ita plane. aut enim est infusio iusticie in parvulo. aut in adulto. **Si** in parvulo. sic dicitur esse iustificatio per fidem non propriam sed parentum. vel totius ecclesie sicut dicit **Augustinus ad Bonifacium.** Si autem sit iustificatio in adulto. sic cum quatuor concurrant ad iustificationem. scilicet gratie in fusio. contritio. motus liberi arbitrii. et peccati remissio sicut dicitur magister. et motus liberi arbitrii sit motus qui pertinet ad virtutem fidei. non inconuenienter dicitur adultus per fidei iustificari. nec huic obstat quod iustificatur per gratiam. Illa enim quatuor necessariae requiruntur ad iustificationem impii et ideo aliquando homo dicitur iustificari per gratiam. al quando per fidem. aliquando per penitentiam. **Peccati** remissio presupponit illa tria. et per hoc patet obiecta. Illa enim melius explanantur in quarto. **distinctio ne. xvi.**

Distinctio. xviii.

ritoy. sed scia respectu diuersoy: cogno-
scibilius est alia et alia. ergo uidet q: gra-
tia q: est principiu diuersoy: meritoru sit
alia et alia. **hec aut est gratia gratus faci-**
ens. ergo qd. **Sed contra.** prima diuisio
gratie gratu facientis e in preuenientē
et subsequentē. sed ista mebra ut dicit ma-
gister in lra non faciūt diuersitates hitu-
um sed effectuu. ergo nec aliqua membra
gram diuidentia. **Item** eadē est lucis
influentia q: sugat tenebras et illuminat ae-
rem. ergo in spūalibus eadē ē influētia
q: culpam expellit et ad bonu disponit. sed
prima ē gratia preueniēs. scda subsequēs
ergo uidetur q: una tm grā sit in aia. **Item**
uni⁹ acceptati una est acceptatio. si
ergo grā gratum faciens non ē aliud q: ip-
sia acceptatio siue acceptandi rō qua aia
acceptatur a deo. uidet q: in uno hoīe unā
tm sit ponere grām gratū facientem. **Item**
imago recreationis rñdet imaginē
creatiōis. sed ad imaginē creatiōis non so-
lum requiritur potentia: plālitās sed etias
essentie unitas ad quā reducatur illa plu-
ralitas. ergo et in imaginē recreatiōis neces-
se est ponere aliquē hitum unum in quo
uniantur omnes hitus uirtutū. hoc aut nō
est nisi grā gratum faciens. ergo qd. **Item**
un⁹ hō oibus uirtutib⁹ id ē eqlr me-
ret et in oibus eqlr acceptat. hoc aut non
esset nisi una esset rō acceptandi ipsius ho-
minē s: se et in oibus actibus suis. hoc aut
non est nisi grā gratū faciens. ergo qd. **Rñd.**
qd: in una aia unam tm est po-
nere grām gratis facientes. **Rō aut hu-**
ius sumitur et ex pte principii effectui et
ex parte subiecti. et ex parte finis primi
mediū et ultimi. **Ex pte principii effecti-**
ui qm grā est influentia a deo pcedens in
ipsā animā s: quam de⁹ sibi totas animā
assimilat. nō q: uni⁹ rei una est similitudo i
una anima una repitur gratia pcedens
ab effectiuo principio. **Ex parte subiecti**
silr necesse est grām gratū facientes esse
unam. p eo q: gratia paratur ad animas
sicut principiu dans ei uitam in esse scdo.
et qm unius uiuificabilis una est uita si-
ue principiu uiuificans. hinc est q: in una
anima una tm debet esse gratia. **Ex pte**

uero finis tam primi q: ultimi q: etiam
intermediū eodem mō rō sumitur. **Grā**
enim est ad hoc q: faciat hoīem deo acce-
ptum. **Est etias ad hoc ut per ipsā pui-**
niat homo ad unum et summū bonu. **Est**
etias ad hoc ut epus a li. ar. egrediens sit
meritoriu apud deū. qm ergo de⁹ non ac-
ceptat hoīem s: qd. sed si acceptat totū ac-
ceptat. et exa eadem hoīs s: unus statim
sunt eqlr meritoria. et merces oīum meri-
toꝝ ē una. hinc ē q: necesse ē ponere in u-
no hoīe grām eē unam exigere hoc opati-
one ad principiu effectiuū et ad subiectū.
et ad finē immediatū. mediū. et ultimū.
Un rōnes q: hoc oī dñnt pcedende sunt.
Ad illud uero qd: primo ebz in contrariū de
diuisione magri quam ponit in lra. **tem q:**
illa diuisio grē est penes effect⁹ q: hēt in
nobis. quoy unus accipit respectu mali a
quo liberat. alter respectu boni ad qd ordi-
nat. **Un est notandū q: nomen grē equocat**
ut aliqn accipiat p hitu. aliqn pro effectu
hitus. **Et in pposita diuisione non accipit**
pro hitu sed p effectu. **Per hunc etiā mō**
dū accipit in glo. in q: dicit q: nō una grā
necessaria ē salutis qd. i. non un⁹ effectus
grē tm. **Et si tu obicias q: hitus diuer-**
sificat p actus et effect⁹. et q: hoc hz ue-
ritatem in actibus primis quoy unus nō
hz ad alteꝝ ordinari. **Sic aut non ē in ppo-**
sito. q: actus grē puenientis ordinē hēt
ad actū grē subsequētiā. **Ad illō qd: obz d**
auctoritate apli. et q: sicut in opponēdo p
dictū est. hoc itelligit d: gratis gratis da-
tis. **Ille enī multiplicat ppter hoc q: or-**
dinant ad opera exteriora. ita q: s: pimas
et immediatā rōez effectus diuersos rēpi-
ciūt. **Grā aut gratū faciens in qstūm hu-**
iūsmōi non hz i: espicere opa exteriora nisi
mediantib⁹ hitib⁹ uirtutū et donoy. aut
si illa respicit. hoc nō est nisi in qstūm oīi
derant sub una rōne uidelz sub rōe meri-
ti. **Et iō non tenet illud qd: cōter obicit**
q: maior ē pfectio gratie gratū facientis
q: grē gratis dare. et si ueꝝ sit intensiue
non tm i: portet q: extēsiue. **Ad illud qd**
ebz q: culpa multiplicat. ergo et grā. **Re-**
spōderi pōt q: illa rō desicit duplr. pri-
mū qdem q: illud itelligit de multipli-

ratione nō ē diuisiones q̄ est in ptes subie-
ctiuas. s; ē diuersas acceptiōes siue signi-
ficatiōes. Cū enim irrōnale diuidat̄ oīra
rōnale. n̄ opz q; tot sint rōnalia q̄ irrōna-
lia. Sed etiā deficit. q; uni bono nata sūt
oppōni plā mala cū malū sit mltipharīā.
et bonū uno mō. Ad illō qd obz q; actus
gr̄e ē q; gr̄a ē diuersificat̄. dō q; etsi ac-
tus illi diuersi sint tāta diuersitate q; i
corpaliū diuersis rebus attribuunt. q; aliter
medicīe ē curare et aliter p̄seler-
uare. in spūaliū tñ non sic diuersificat̄
ut inducāt diuersitatē hitus. tū ppter ipso-
rum actū et effectū ordinē. tū etiā ppter
ipsū hitus pfectōz ex q; h; ut possit mlti-
to meli; in plēs effectus sū sui multipli-
catōe q; natura corpaliū hoc possit ex di-
uersaz naturaz diuiciōe. Ad illō qd obz
de scia plana ē rñtio p iaz dictā. nō enī est
sile. tū q; scia dicit hitum hñtem respiciē
ad exteriora cognoscibilia ē spūales dicitō-
nes et naturas. tū etiā q; aliq; mō scia crea-
ta cāri dō ex reb; extra. tū q; etiā ad ipsā
scia; maxie ptinet distiguere. Opposita
sūt hāz additiōn; et p̄prietatū repiri hñt
in gr̄a sicut hñt pōt ex his q; p̄cedā sunt.
et iō nō p̄sificat̄. s; i una aīa repit̄ una.

Secundo q̄ritur de opacōe gr̄e
ad uirtutē gratuitā. Et est
qd r̄tz gr̄a gratū facies et
uirt; gratuita differat p ef-
fectū. Et q; n̄ uidet̄ p̄io p illud qd ma-
g; dicit. et hitus ē in lectiōe p̄cedeti q;
gr̄a gratū facies ē fides cū dilectōe. et er-
go fides et caritas uirtutes sūt. uidet̄ r̄c;
Itē q; p̄ diffiniōes sūt eadē ipsa sūt ea-
dem. s; gr̄a sic diffinit̄ ab Iñ. Gr̄a ē ui-
uē mīe donū. p qd bone uolūtatē ē exi;.
s; hoc diffiō dicit uirtutē gratuite. ergo
Itē eadē est p eēntiaz gr̄a opans et co-
opans. s; gr̄a coopans in li. ar. nō est aliud
q; uirtus gratuita. cū ipsū sit uolūtatē
coopari. ergo idē est uirt; et gr̄a. Itē
q; p̄ effect; et act; p̄im; et imediat; est
est id ipsa sūt eadē. sed gr̄e actus respectu
subiecti ē aīa; uiuificare. respectu oī ē ac-
ceptā reddere. respectu opis ē opus meri-
torū facere. oīa hec uirtuti op̄tūt. nā oī
Rō. j. Iustus ex fide uiuit. et **De. xj.** Sine

fide iposibile est placere dō. et **j. cor. xliij.**
Si caritatē nō hēo nil mihi ddest. ergo si
primi effectus gr̄e uirtuti attribuit̄.
gr̄a et uirtus sūt unus et iō hitus. Itē
si hitus sūt diuersi unus n̄ denotat alte-
rū. s; gr̄a uirtutē denotat. dicit enī uirtus
gratuita. ergo gr̄a et uirt; nō differūt in
eēntia. Itē circūscriptō oī alio hitu si
q; h; fide et caritatē. hēt unde dō placeat.
et vñ etiā ei seruiat. Si ergo illō qd facit
dō placere. est gr̄a gratū faciens. ergo oī
hitu circūscripto intellecto q; q; hēt fide
et caritatē. hēt gr̄as gratū facientē. ergo
gr̄a gratū facies nō est aliud p eēntiā. dif-
ferēs a uirtute. **S; oīra Ansel de cor.**
p̄destinacōis. et li. ar. Rectitudinē uolūta-
tis nēo h; nisi dei gr̄a p̄ueniente. sed uir-
tus nō est aliud q; rectitudo uolūtatē.
ergo uirt; est a gr̄a p̄ueniente. s; in cre-
aturis differē effect; a cā p eēntiaz. ergo
uirt; gratuita eēntialr differē a gr̄a.
Itē q; q; sic se hñt q; unū est mediū re-
spectu alteri; illa dñt p eēntiaz. q; nihil
creatū agit seipso. s; gr̄a in opus bonū et
in actū d̄erminatū mouet mediātē uirtu-
te. ergo gr̄a et uirt; gratuita dñt p eēn-
tiā. Itē q; q; sic se hñt q; unū illoz
h; actū cōtinuū. et reliquū h; actū interpol-
latū. illa dñt p eēntiaz. s; gr̄a et uirt; sūt
huiusmodi. q; gr̄a est in actu cōtinuo. cō-
tinue enī uiuificat et aīam dō reddit acce-
ptā. uirt; uero ē in actu cōtinuo. ergo r̄c;
Itē q; q; sic se hñt q; hñt diuersas
dñtiaz diuidētes. illa differē p eēntiā. s;
gr̄a diuidit̄ p p̄uenientē et subsequētē.
uirt; uero p cardinalē et theologica. ergo
Itē q; q; sic se hñt q; unū remanet
reliq; recedēte illa sūt p eēntiā diuersa.
s; uirt; aliquo mō remanet post p̄petra-
tionē culpe. gr̄a uero gratū faciens nullo
mō. ergo r̄c;. Itē q; q; sic se hñt q; unū
remanet indiuisū. reliquū uero diuidit̄ et
mltiplicat̄. illa eēntialr dñt. s; gr̄a i una
aīa ē una sic cōsumi ē sup̄ra. uirtutes ue-
rō multe sicut cōdēt̄ in iñra. et ap̄ius dicit̄
j. cor. xliij. Nūc autē man et fides spēs et
caritas. tria hec r̄c. necesse ē ergo gr̄as et
uirtutes gratuitas differre p eēntiaz.
Rñō. Ad p̄dictoz itelligentiā notandē ē

q. circa hoc diuersi diuersimode sentiunt.
Quidā enī dicere uoluerūt q. grā nihil a
liud ē q. uirtus. itellegerūt q. grā nō est
aliud q. rectitudo p. tētiā. aīe respectu
ei⁹ ad qd sūt. **N**unc autē rectificationē q.
supra naturā est nō pōt facere nisi dē. et
qm talē rectitudinē faciendo i aīa dat uir
tutes ipsas potētus ut rōnali fidē. cupi
scibili caritatē. et irascibili pēs. idē dixerūt
grās creatā nihil aliud ē q. uirtutē gra
tuitā offerre aut sola rōe dicendi. q. grā
dī inq̄stus dē pillā rectitudinē aīam ecce
ptat et approbat. uirtus uero inq̄stus aīa
sic rectificata hz exire in opa ardua et lau
dabilia. **A**lii uero dixerūt q. grā et uirtus
gratuita eīntialr dīnt sic pūncipiū et pī
cipiatū. et sicut subā et uirtus. **S**ic enī po
tētia nō est ipsa aīe eīntia sed poti⁹ ema
nat et pcedit ab illa. sic uirtus q. p̄ficat po
tētias nō ē ipsa grā q. p̄ficat aīe subās hz
poti⁹ aliqd egrediens ab ipsa. ut sicut aīa
est qddas et tū potentiale s. c. et grā ē qddas
totū p. tētiāle. **E**t enī una ē se et inq̄stus
respicit ipsā aīe subās. est tū cārgo p̄sum
inq̄stus influit in ipsas potētias. **U**n dicit
illas uirtutes nō solum dīferre inq̄stus
sūt uirtutes sed etiā inq̄stus gratuite. ut
sit alia grā spālīs a q. lides dī gratuite. a
lia a q. spēs. alia a q. charitas. gratuite nū
cupat. **Q**uāz autē hāz pēnūz et si p̄babī
litate hēat. nīlīl mīn⁹ tū si q. iteri⁹ aspī
ciat uidebit aliq. modo utraqz a ueritatis
tramite decliare. **H**as p̄ia q. dicit q. grā
nihil aliud ē q. uirtutis hitus. necesse hz
dicere aut q. oēs uirtutes sūt una uirtus.
aut q. i uno hōie sūt mltē grē gratū faci
entes. q. utriqz ē iprobabile et unū imp
batū est s. et aliud ē satis iprobabile uidē
h. q. oēs uirtutes sint una uirtus. et iprobā
bit suo loco. **N**ecesse etiā hz dicere aut q.
grā gratū faciēs nō totālī tellit p. culpā.
aut q. post p̄ctm nihil remanet de uirtu
te aliq. **E**t primū hōz ē oīra omīes do
ctoꝝ snīaz. **S**cōm uero ē oīra sensibīlē ex
perientīā. idē mod⁹ iste dīcedi nō medicā
hz calūnīaz. **A**li⁹ etiā a ueritate diuīare uī
det. **P**rimū i eo q. ponit q. grā p̄mo exi
stat in subā et postmodū influat in potēti
as. hoc enim iprobatū est s. **S**cōdū uero i eo

q. ponit i uno eodēqz hōie eē diuersas gra
tias gratū faciētes. et hoc ipm s. iprobatū
est. **U**n⁹ ē enīz decōz q. dat facies aīe exq̄
nō solū ipsa acceptat imo et hitus et opā.
Et idē est terti⁹ mod⁹ dicendi. q. quēad
modū cū dico lumē et colorē illuminatu dico
alias et aliā formā h. una sit ordinata ad a
liā. et quodāmodū altera opletat ex alterius
p̄ntia. **S**ilr itelligendū ē de grā et uirtute
gratuita. quēadmodū enī color q̄litas ē cor
poris termiatū q. a p̄ntia lūis influxu uenū
stat et oplet ut possit mouere uisū. sic uir
tus q. ē bilatio potētie abiqz grā gratū
faciēte informs ē sic color sine lūie. h. ea
adueniēte ex q. tota aīa in se et i suis potē
tiis decōrat formari et uiuificari dicunt
hitus uirtutū. et effici dō accepti. et quēad
modū ex lūie infuso et colorē nō sit unū per
eēntiā h. p. ordinē. **E**t itēz lumē inq̄stus il
lūiat aera cūctū corpi termiato. et inq̄
stus colorē reddit lūiosus nō est aliud et ali
ud p. eēntias h. sola opacōe dīns et p. eē. et
sicut unū lumē diuersos potē colores ad a
ctū reducere sine sui mltiplicacōe. sic i in
fluētia grē et hitu uirtutis itelligendū ē ef
fe. s. q. grā supueniēs cū hitu uirtutis qz
formare et nō facit unū p. eēntiā. h. idē for
mat qz ad finē suū ordinat. **S**ilr grā a q.
aīa dī deo eē grata. et a q. aliq. uirt⁹ dī de
grata. nō dīfert nisi sola opacōe sic expo
sitū est p̄i⁹ in lūie. silr una ē grā a q. oēs
uirtutes aīe dīr eē gratuite. **C**ōcedendū ē
ergo sicut rēs p̄les oīdunt q. hitus grē
gratū faciētis et uirtutū hitus sūt diuer
si. **A**d illud ergo qd p̄i⁹ obz de magro q.
dicit q. grā est fides cū dilectōe. **S**cō q. il
la predicacō nō est p. eēntiā h. p. quāda cō
comitantiā et significantiā. et aliq. mod⁹ pos
set etiā reduci ad predicacōes p. cās. **A**d
illud qd obz q. dīfinicō gratie dūcit uir
tuti. **S**cō q. illa notificacō uel nō est p̄p̄ia.
uel si ē p̄p̄ia. nō eo mod⁹ dūcit uirtuti q. dē
de grā. grā enīz ē sicut donū p̄mū et ex
cellētissimū iter dona creatā et sicut donū
qd oplet itē totā bonitatē donātis. **S**ic au
tē intellecta hac notificacōe nō opetit uir
tuti. **A**d illud qd obz q. grā copans ē
uirt⁹. **S**cō q. ille act⁹ nō assignat grē h. se.
h. h. q. ē ordinatiā uirtutis. et sic dī li. ar.

compari. nec hoc igitur quod sit quod uirtus.
 imo si sic argueretur esset etiam contra sicut si
 ita argueretur. Celum mouet uisus et lux mo-
 uet uisum. ergo celum non differt a luce. Et per
 hoc patet ratio ad sequens. quoniam uniuersificare et ac-
 ceptum reddere et operum merito facere aliter
 appetit uirtuti et aliter gratie. gratie enim appetit
 primo uirtuti uero ex consequenti. uidelicet quod
 ab affluentia gratie formatur et ordinatur. Ad il-
 lud quod obicitur quod si habitus sunt diuersi non
 denotant aliter. ad quod est denotatio per inheren-
 tiam sicut albedo per album denotat corpus. et de-
 notatione per circūcessionem quondam. in qua aliquid
 duo sic habent quod unum habet ordinare aliter. per
 quod diuinitas deliberat et iustitia prudens.
 et per hunc modum uirtus et gratia est gratuita. Ad
 illud quod obicitur quod circūscriptio ob habitu. ad
 quod a caritate non potest circūscribi gratia quod ca-
 ritas per se notat uirtutem formatam. Si quis autem
 uocaret caritatem habitum amoris qui natus est
 hominem diligere propter se et super omnia. sic et si
 modo non possit abesse gratia repiri. potest tamen intel-
 ligi sicut in adamas et in primo angelo ante lapsum
 fuit. ut secundum octiduum patuit. Et sic patet quod gratia est
 aliud quam uirtus. per etiam quod est aliud quam poten-
 tiarum rectificatio. Nam in homine qua-
 rum ad statum innocentie erat potentia
 rum rectitudo omnium quod esset gratia et gratum facien-
 tis infusio. Et hoc melius uidebitur infra quando
 ager de necessitate gratie per statum innocentie.
Certio queritur de gratia in operatione ad
 gloriam. Et est quod differat per essentiam. Et quod sic uidetur. Gratia gra-
 tum faciens etiam non sit fides tamen nunquam est sine
 ne fide. quod si fide impossibile est placere deo.
 gratia autem nullo modo operatur secundum fides. ergo
 necesse est gratiam a gloria per essentiam differere.
 Item gratia gratum faciens se habet ad gloriam sicut
 uia ad terminum. et sic id quod est ad finem ad si-
 nem. si ergo terminus necessario distinguitur a
 uia. et finis ab eo quod est ad finem distinctione
 essentiali. pari ratione uidetur quod gratia et gloria. Item
 sicut se habet culpa ad supplicium. ita se habet gratia
 ad premium. sed culpa et pena eterna differunt
 essentialiter. ergo pari ratione gratia et gloria. Item cor-
 ruptibile et incorruptibile differunt per essentiam.
 sed gratia est corruptibilis et amissibilis sicut secundum
 omnes fuit. gloria uero est omnino incorruptibilis. er-
 go etc. Item quod est cognoscibile ab homine

differt per essentiam ab eo quod non est cognoscibi-
 le. sed gloria ab omni eo quod habet eam cognoscit. nul-
 lus enim est gloriatus qui nesciat se esse gloriosum.
 gratia non. ergo differt per essentiam a gloria. Item
 contra. sic se habet caritas uie ad caritatem patrie.
 sic se habet gratia ad gloriam. sed caritas uie non differt
 per essentiam a caritate patrie. sicut enim dicitur in corinthios.
 xiiij. Caritas non excidit. ergo pari ratione gratia
 a gloria. Item Christus ab instanti sue conceptionis
 habuit gloriam et habuit gratiam. sed gratia illa quam
 habuit inuit ad cognoscendum et amandum deum
 statim enim cum conceptus fuit cognouit et ama-
 uit cognitione et dilectione apprehensiuam. igitur
 in ipso gratia non differebat a gloria. Item per-
 fectus et imperfectus non uariantur res per essentiam. sed
 gratia dicitur assimilacōem ad omnem statum imperfec-
 tionis. gloria uero per statum perfectionis. ergo etc.
 Item aut gloria reddit acceptum deo aut non.
 Si non. ergo non tamen placet deo gloria quantum gratia
 ergo nec statim patrie quantum status uie. quod est
 inconueniens. Si sic. ergo cum iste sit proprius
 actus gratie. necesse est gloriam esse gratiam. Item
 quando aliquis de gratia transit ad gloriam. aut perdit
 gratiam. aut non. Si perdit gratiam. ergo uidetur quod
 desinat esse gratia deo. et quod gloria et gratia habe-
 ant ad inuicem repugnantiam. quod utrumque fal-
 sum est. Si non perdit cum gratia sit uita anime sicut
 omnium est anima. et in una anima tamen sit una uita.
 aut gloria non erit uita. aut gratia et gloria erunt
 idem per essentiam. Sed constat quod gloria est uita. ergo
 etc. Quod est ergo quod se habet gratia ad gloriam
 si enim sunt idem. quod transit ab una ad aliam. et qui
 liter etiam sortiuntur diuersa nomina. Si uero
 sunt diuersa. ut quod gloria appellatur gratia. unde
 est etiam ista diuersitas cum diuina gratia omni sta-
 tu conueniat siue statui uie siue statui patrie.
 utrosque enim deus acceptat. Respondeo. ad quod tas
 gratia gratum faciens quod gloria notat diuinam influ-
 entiam per quam anima habet deum et deus habitat in anima.
 Habere autem potest dupliciter. uel perfecte. et sic
 se habet homo deum in ratione gescentis. uel semiplene.
 et sic se habet homo deum in ratione tendentis. Primum. scilicet
 ges appetit statui patrie. Secundum. scilicet tendentia
 appetit statui uie. et ideo primum est gloria. secundum
 est gratia. et quod primum est premium. secundum est me-
 riti. ideo gratia attribuitur actus mercedi. gratia uero
 ro actus regnandi. quoniam ergo ideo potest esse per essen-
 tiam magis perfectum et minus perfectum. hic est quod
 gratia et gloria per quod distinguuntur per modum habendi de

us orit solū f statu. et qm nes hre eu n e aliud qz om hitare in nobis iō grā 7 glā non solummō distiguuntur f moduz hndi om sed etiā f rōez hitandi om i nobis. cū tñ dico om hitare in hoie. duo ex hoc vi- co. f. diuina dignacōem q hoiem acceptat 7 sibi cōfederat. 7 p cōis hūanas exaltacō nem ex q hō ea q vī sūt excellēter ptici- pat. 7 iō illa influētia p quā de9 in nobis hitat vī eē grā f primā opationē uidelz inqstus9 hōi cōdescendit. 7 vī eē glā qz- tum ad scōas opationē. f3 hoc uidelz q hō p illas hitationē sublimat 7 ad magna cō- scēdit. fm istā cōsiderationē 7 f3 istū mod- grā 7 glā nō vīnt nisi sola opacōe. vñ ui- ta eterna noiat glōria 7 noiat etiā gratia **Ro. vi.** **G**ra aut dei vita eterna. Et sic p3 i nīio ad qēm p pect. tā. Cōcedendū ē enī q grā gratū facies 7 glā nō differt p eē- tiā. f3 si differūt aliq mō hoc ē fm opacō- nē aliā 7 aliā. 7 sic simul sūt i eod sicut in- beatīs 7 i christo q vñr hīe 7 grās 7 glo- riā. **pel** f statu aliū 7 aliū fm q successi- ue eiō insūt. qz pīo inest grā in statu uie. 7 postmodū glā i statu patrie. pīo. n. grā inchoat 7 postmodū cōsumat. **Ad illō** er- go qd pīo obz in cōtrariū q grā siml est cū fide. vñ q hoc ē rōe stat9. fides enī q vicit enigmatiā uisionē simul pōt stare cū grā f statu ipsectōis. nō aut pōt stare f statu plenitudis q excludit oē qd est ex pte. vñ ex illa rōe nō pōt cōcludi q grā 7 glōria differāt p eētiā siue f hitus f3 so- lū f statu. **Ad illud** qd obz q grā se h3 ad glām sicut uia ad terminū. vñ q hoc vī rōe status 7 additōis ei9 qd glā supad- dit gratie. sicut ptem addit ipsecto cum ipso pducit ad cōplemētuz 7 qstūm ad sta- tū. **Un** cōcedendū est q diuersitas eē pōt i- ter grām 7 glōriā. **Ad illō** qd obz q si- cut se h3 culpa ad suppliciu 7c. vñ q nō est si- le. qz cōpa pīcipatr inest ex pte aīe. sup- pliciu uero aliq d ex pte corpis. grā aut es- glā insūt aīe ab eod 7 f iō 7 ad idē. uidelz in opacōe ad dīm. pōset tñ dici q aliq cul- pa pena ē sicut uidebit ifra. 7 ita aliq pēa differt a culpa. sic etiā 7 in glā. **U**lla enī in q cōsistit premiū subāle eadez ē cū grā. f3 glā q cōsistit i stela corpis erit ab ea diuer-

sa. **Ad illō** qd obz q corruptibile 7 in- corruptibile uariāt eētiās. vñ q hoc non h3 locū nisi ubi corruptibilitas 7 incor- ruptibilitas uenit ex natura principioz cō- ponentiū. hoc aut nō est i pposito. qz imu- tabilitas glē uenit de sursum. corruptibili- tas aut grē d dōrū. uidelz a li. ar. uertibi- lirate. **Ad illud** qd obz d cognoscēte. vñ q illō nō cōcludit oīam p eētiā. sola enīz vīnā f statu pōt facere ut uideat qd pīo uideri nō poterat. sicut aliq nō cognoscat affectōez suā qn nō ē itēnsa. f3 qn postmo- dū intendit tūc de facili deprehēdit 7 co- gnoscit. **Itē** color i tenebris nō est uisibi- lis 7 i lue ē uisibilis. 7 tñ color nō differt eētiāl. sic nec diuersitas mōi cognosce- di respectu grē 7 glē habz eas eētiāl. vñ uerūficare. Et sic p3 rīo ad oīa q sita.

Quoniam quidam dicit de grā in opacōe ad merēdi exercitiū. Et circa hoc qrunf tria. pī- mo qrit vñ p grās cōtigat mereri ipsū grē donū. **S**ecūdo qrit vñ cō- tigit mereri gratie augmentū. **T**ercio q it vñ p grām cōtigat mereri ipsū gra- tie cōplemētū uidelz glē premiū.

Quia primum sic pcedit 7 qri- tur vñ p grām cōtigat me- reri ipsū grē donū iā hitus. Et q sic vñ pīo p si- le i cor- talib9. don9 enī miles i strēnue militādo meret equū a dño suo sibi gratis datus p usū ipsi9. **E**rgo si tāte ē efficacīe uirtut- rei spūalis i merēdo rē spūales. sic rei cor- palis in merēdo rem corpālē. ergo uideē q p grē bonū usum meret qd donū gra- tie iam acceptum. **I**tem quod pōt in- maius pōt in min9. f3 p usum grē cōtigat mereri glām hndam. ergo mīo fortius cōtigat mereri grām iā hitam. **I**te unus qsqz magis ē efficacīx ad merēdo sibi qd a- lii. f3 uiri iusti in qbus ē grā cōzādo merē- tur aliis primā grām sicut dicit aug9. d. pcedest iacōe sancto9. ergo multo fortius hō bñ utendo dono gratie efficit dignus hitu gratie quaz accepit. q aut unusqzqz magis sit efficacīx ad merēdu sibi qd ali- pbat p id qd dicit sup illud **Math. ix.** **U**ic- cēns iesus fidē illoz. ibi **Glo.** Quantū

ualet unicuique fides propria si tantum profuit
 aliena. quasi diceret multo plus. ¶ Itē q̄-
 tus placet de petitiōe et orō p̄ hūdo. tū plz
 ei gr̄as actio p̄ iā hito. s; q̄s ex charitate
 orans meret̄ hīc q̄d petit si petit pie et p̄
 se p̄seuerāter et ad salutē. ergo p̄i rōe q̄s
 gr̄as agēs pie et p̄seuerāter ex charitate
 dignus efficit̄ eo q̄d iā accepit. ¶ Itē sic
 se h; charitas ad amandū. sic se h; gr̄a ad
 merendū. s; p̄ charitatē non solumō cōgit
 amare alia. s; etiā ipsas charitatē sic uult
 Augus. et in p̄io li. est hitus. ergo pari rōe
 ne p̄ grām cōgit mereri ipsū grē donū
 ¶ Itē. tūc est p̄fectio i actib; et hitib;
 ne q̄n agens reflectit sup seipsū. tūc eū
 q̄s p̄fecte itelligit q̄n itelligit se itellige
 re. ergo n̄ uidet̄ eē p̄fectū meritū nisi q̄s
 mereat̄ etiā iō p̄ q̄d meret̄. ¶ S; 5. de
 ritū et premiū relatiōe dñr. sicut p̄i dñr re
 latie ad filiū. ergo sic iō non pōt eē p̄i sui
 ipsū. sic unū et idē non pōt eē meritū sui
 ipsū. ergo p̄ gr̄as n̄ cōgit mereri ipsū
 grē donū hitus. ¶ Itē meritū et premiū
 hñt ordinē sicut uia et terminū. sic dispō
 respectu ei; ad q̄d disponit. ergo necesse ē
 q̄ meritū p̄cedat premiū uel tēpe ul' na
 tura. ergo impossibile est p̄ grām mereri
 ipsū grē donū. ¶ Itē gratuitū et debi
 tum opponunt̄. sed q̄to aliqd magis ca
 dit sub merito. tāto magis h; rōem debi
 ti. Si ergo usus grē n̄ aufert ipsi grē eē
 donū gratuitū. imo magis addit. uidet̄ q̄
 p̄ ipsū usus grē nullo mō cōgit mereri
 grē donū. ¶ Item q̄tus unūq̄q; placet
 deo tūc est meritorius. s; usus grē nō pla
 cet deo nisi p̄pter ipsā grām. ergo n̄ plz
 meret̄ usus grē cū grā q̄s grā p̄ seipsas.
 s; donū grē eo ipso q̄ hētur nō meret̄ se
 ergo pari rōe nec usu grē cōgit mereri
 iam hitus grē donū. ¶ Rñō. dñr q̄ p̄ usus
 grē cōtēte nō cōgit mereri hitus gratie
 p̄cedentē. nec q̄tū ad meritū cōgrui. nec
 q̄tum ad meritū cōdigni. Quantū ad me
 ritū cōgrui nō. p̄ eo q̄ usus grē ad ipsum
 hitum n̄ opatur sicut meritū ad premiū.
 tū q̄ nō ordinat̄ ad ipsū hitū; p̄merendū
 s; ad aliud. tū etiā q̄ nō h; ordiari ad illū
 nisi sicut ad suū fundamentū et originē.
 meritū aut̄ oē siue cōgrui siue cōdigni or-

dinat̄ ad premiū tanq̄s q̄dam uia et dispō
 p̄ambulā. multo min⁹ nec q̄stus ad me
 ritū cōdigni p̄ usus grē cōtingit mereri i
 psū donū grē q̄d ē ipsi⁹ usus p̄ncipiū. tū
 q̄ ipsa grā q̄stus ē de sua p̄ima rōne et
 p̄maria infusiōe. sic h; rōnem gratuiti
 ut nullo mō opariat̄ rōem debiti. Si enī
 eēt ex meritis iā nō eēt grā. tū etiā q̄ si
 usus grē ipsa gr̄as mereret̄. q̄to magis
 ipsa bene uteret̄. tāto min⁹ p̄ ipsa tenere
 tur deo eē grat⁹. q̄ si hoc repugnat p̄fco
 ni meriti. planū est q̄ grām non cōtingit
 mereri. Nec merito cōdigni q̄ tūc tollere
 tur p̄fectio grē et p̄fectio meriti. Nec me
 rito cōgrui. q̄ non saluat̄ ibi ordo q̄ inter
 meritū et premiū debet attēdi. vñ rōes q̄
 hoc phant cōcedende sūt. ¶ Ad illū uero q̄
 p̄io obz in cōtrariū de similitudine meriti
 in corp̄alib; dñr q̄ n̄ est file. q̄ equ⁹ q̄stū
 est de sui rōne n̄ dicit rōem gratuiti. idō
 salua sua rōe pōt q̄s eū iam hitum mere
 ri. P̄imū aut̄ grē donū eo ipso q̄ tale est
 dicit q̄d simplr gratuitū. iō q̄qd hō faci
 at nunq̄ illud meret̄. nō solus q̄ sit iā ha
 bitū. s; q̄ gratuitū. ¶ Un̄ et si aliq; dixerint
 q̄ cōgit mereri gr̄as iam hitam sic i an
 gelis. non tñ credo aliq̄s recte itelligen
 tes sensisse q̄ cōgit mereri grām iā hi
 tar. ¶ Ad illud q̄d obz q̄ si aliqd pōt i ma
 ius pōt in min⁹. dñr q̄ illud n̄ h; ueritatē
 nisi q̄n aliqd ordinat̄ ad mai⁹ et ad minus
 ordinacōe dñi. sic aut̄. non ē in p̄posito. nā
 usus grē ordinat̄ ad merendū gl̄as nō ad
 merendū grām. p̄ eo q̄ ipsa p̄supponit
 tanq̄s fundamentū. ¶ Ad illū q̄d obz q̄ a
 liq; meret̄ alii p̄maria grām. dñr q̄ nō ē
 simile. P̄imū. q̄ grā in uiro iusto p̄ces
 sit grām infundendā uiro p̄ctōni. usus au
 tē grē in eo hōie seq̄ h; ipsū donū gratu
 itū. ¶ P̄terea cū q̄s meret̄ alii gratie
 donus nō p̄dit ex hoc rōem gratuiti. q̄m
 rō gratuiti nō attendit̄ in hitu grē i cō
 patiōe ad eū cui dat̄. q̄stūcūq; aut̄ uir iu
 stus oriet p̄io p̄ctōie q̄ p̄ctōi detur hitus
 gratis. n̄ pōt esse sine gratuita liberalita
 te diuine mie. et iō non leḡ q̄ si aliq; po
 test alii mereri grām hñdam q̄ ipse sibi
 possit mereri iam hitam. q̄ aut̄ dicit̄ q̄
 plus ualet unicuique fides propria q̄ aliena.

hoc intelligit respectu meriti proprie gratie. Ad illud quod obicitur quod gratia actio ita est efficax per hito licet ordo per hito. Sed quod et si gratia actio ita de sit acceptabilis per preteritum sit ordo per futuro. ex hoc tamen non sequitur quod gratia actio sit ordinata ad merendum in hito. per quod ipsa gratia actio et laus per beneficium acceptis per tenet rationem premii quod rationes meriti. si te met rationes meriti. ordinat ex via liberalitate per tunc ad donum per merendum quod ad per merendum in hito. Ad illud quod obicitur de operatione charitatis ad amorem et gratiam ad meritum. Sed quod non est simile. meritum. non de sua ratione ipse ordinat et relatio. amor vero ipse ordinat et potest non alligare materie. et quod illud non habet ad se referri et ordinari. si actus potest non alligare materie habet se reflecti. hic est quod amor et contingit amari. si meritum non contingit mereri. et per hoc per rationem ad illud quod ultio obicitur. alio est veritate in eis actibus non habet quod de ipse ordinat et ordinat. et si cum hoc aliqua ipse ordinat. actus aut merendi respectu actus gloriosi ipse ordinat aliis ordinat et ordinat et relatio sicut per ordinat est. et ideo illud non valet.

Sed quod ut per gratiam contingat mereri gratie augmentum. Et quod sic videtur per primo per Augustinum ad Boetium. Si meretur augeri ut aucta mereatur et perficitur. Item hoc videtur ratione. Dicitur habere gratiam habet unde possit perficere in merito. si perficitur in merito non est nisi per augmentum gratie. ergo gratia sui ipsius augmentum mereri potest. Item peccatis uno genere per tunc meretur incidere in aliud genus per tunc videtur efficax peccator. sic peccatis per tunc luxurie. ergo per ratione quod bene utitur gratia per bonorum operum exercitium videtur mereri ut fiat sibi gratie augmentum. Item laudabilior est quod se extendit ad opus perfectius cum minori adiutorio quod quod se extendit cum maiori. ergo si habens maiorem gratiam se eleuat ad opera equalis perfectionis cum eo quod habet maiorem. videtur quod tantum de vel amplius per omni mereri habeat. ergo si nulli sit retributio nisi per quod contingit gratie. videtur quod talis meretur augmentum in gratia. Item quod petit pie. perseveranter per se et ad salutem meretur exaudiri. si quod petit gratie augmentum contineat. hoc modo petit. ergo videtur gratie augmentum mereri. Sed 5. meritum non est re ipsa eius quod omnino est impossibile. si gratia cum sit forma simplex augeri est impossibile. ergo in

possibile est mereri gratie augmentum. Item meritum non est respectu eius quod est in nobis sed quod est ab alio. si habens gratiam per virtutem eius quod habet potest in bonum perficere. non solum non habet unde possit stare sic dicitur Augustinus. sed etiam unde possit perficere. si ergo perfectus gratie contineat in eius augmentum si cut perfectus gratie in eius perfectione. ita videtur quod et augmentum. ergo non videtur ad hoc currere meritum. Item nihil augeatur nisi per tunc eiusdem generis et nature. si gratia quod per tunc datur quod tunc est de natura sui est in gratuita quod non cadit sub merito sic ostenditur. et aug. dicitur de tri. in quod meritis redditur non est gratia. si ergo non contingit mereri ipsam gratiam de bono. non contingit mereri ipsam gratie augmentum. Item de remuneratione per quod contingit iudicio. ergo tamen meretur quod opus gratuitum quod tunc est illa gratia quod exit opus. si ergo gratia augmentum excedit illam. videtur quod minor gratia per suum opus non possit mereri sui ipsius augmentum. Item si aliquid meretur augmentum tunc si de non augeatur ei gratia est iustum et cum augeatur opus illud remunerationem. ergo videtur quod opus illud non est dignum remuneratione glorie. si ergo hoc est impossibile ut per augmentum gratie auferatur efficacia merendi glorie. impossibile est per tunc quod augmentum gratie meretur contingit. Item per tunc sic videtur Augustinus. absque dubio tenendum est quod gratia meretur augeri. Quis autem sit modus augendi et modus merendi difficile est assignare. cum non nisi sint modi augendi. ergo oportet quod gratia non est facile discernere. Contingit. non aliquid augeri per mixtionem cum dicitur. sic dicitur quod alibi est quod est mixtio per mixtionem. Contingit nihilominus aliquid augeri propter hoc quod minori succedit maius sic dicitur augeri dicitur. contingit et aliquid augeri propter aggregationem multorum. sic lumen augeatur in aere propter multitudinem calorem ex quod cursu sit aggregationem luminis. contingit et aliquid augeri per additionem sic augeatur corpus per alimentum. contingit et aliquid augeri per magnificationem rei in se ipsa. sic augmentata fuit costa cum de ea secula fuit cava. et sic augmentata fuerit panis cum de eis. milia hominum passi sunt. Contingit et sextimo aliquid augeri per accessum ad lucum summum. sic aliquid de magnis per se magis lucosum quod non agit accedit ad perfectum pulcritudinis et lucis. cum his sex modis dixerit aliquid gratiam augeri. si per mixtionem modi ipse per tunc de facili. et per primo h. ipse per tunc aliquid modo d. xvi. cum agit de charitatis ad

gmēto. **coo.** n. mō tā charitas q̄s grā hñt
augeri. Tres aut mōi seq̄ntes satis ueni
entes sūt. nec iprobati o facili pñt. prim⁹
tñ eoz famolior est p eo q̄ magis cōsonet
scōz auctoritatib⁹ q̄ uidet̄ dicere i augm̄
to grē ifūdi nouā grās cū loquūt̄ o diuer
sa sacram̄toz eff. catia. Qualr aut hic mō
d⁹ ualeat sustineri. i p̄io li. d. xviij. dictuz
fuit. Ali⁹ aut mod⁹ n̄ ē min⁹ intelligibīl
q̄ aliq̄ p̄dcōz. imo f̄ hūc dicēdi mod⁹ ob
iectōes q̄ sūt circa grē argm̄tus facili⁹ d
diari pñt. q̄uis eiz augm̄tū p appōes ui
deat̄ repugnare simplicib⁹. maxie tñ i spūa
lib⁹ q̄to aliqd ē simplicib⁹ tāto sit uirtute
mai⁹. augm̄tū tñ p accessuz ad sūmū ualō
uidet̄ eis cōsonū. q̄cūz aut hoz triū mōz
seq̄ntiū dicat̄ n̄ ē magna uis faciēda. s; p
certo hñtes grās dī i nobis augeri posse.
laborare debet̄ q̄l̄r i nobis augcat̄ p bōa
opā. p illa. n. ut dic̄ aug. meret̄ augeri ut
aucta mereat̄. 7 pfici. mēd aut merēdi grē
augm̄tū sic uidere possū⁹. Cōtingit. n. ali
qd mereri ex cōgruo 7 cōtingit mereri aliqd
ex cōdigno. tūc ē meritū ex cōdigno qñ rō
meriti repit̄ ibi pfecte 7 plene. 7 tūc ē q̄
dī cōm̄furacō 7 adeq̄tio meriti ad p̄miū.
7 q̄ hoc n̄ pōt ēē cū grā auget̄. hic ē q̄ n̄
pōt q̄s mereri grē augm̄tū merito cōdi
gni. Si ergo cōtingit ipsū augm̄tū grē me
reri hoc ē merito cōgrui. Meritū aut cō
grui dī i q̄ ē aliq̄ dispō cōgruitatis respcū
ei⁹ ad q̄ illa dispō ord at̄ q̄ tñ dīcīt a rōe
cōdignitatis. Et hoc pōt ēē tripl̄r. aut enī
ē cōgruitas sñ dignitate. 7 sic p̄ctōi p bōa
opā i grē scā ex charitate meret̄ o cōgruo
primā grās. ibi. n. ē qdā cōgruitas. q̄ facit
q̄d i se ē. n̄ ē tñ cōdignitas. q̄ inimic⁹ dī ē.
7 idign⁹ pane q̄ uelcit̄. Aut. n. ē ibi digni
tas cū idignitate. sic ē qñ uir iust⁹ mere
t̄ p̄ctōi primā grās. dignitas. n. ē ex pte
uiri iusti q̄ ē amic⁹ dī 7 dign⁹ a dō exau
diri. s; idignitas ex pte p̄ctōis. 7 iō n̄ est
ibi plena rō meriti. aut ē ibi dignitas cū
grad⁹ inferioritate. 7 sic hñs grās mīozes
meret̄ p bonū usū puēire ad grē cumulū
7 hic mod⁹ merēdi et̄si dīcīt a merito
cōdigni 7 cōtīcat̄ sub merito cōgrui. maxie
tñ iter ceteros mōs p̄dcōs merēdi acce
dit ad p̄cās meriti rōez. 7 iō q̄si mediū
tenz iter meritū cōgrui 7 meritū cōdigni

Ex p̄dictis ergo hñi pōt q̄l̄r grā auget̄
7 q̄l̄r augeri meret̄. Ad illō aut qd ob̄ i
dīuū q̄ cū sit simplex n̄ pōt augeri. cōz q̄
grā nō ē oīo simplex s; solū p p̄uacōez p
tūū cōstitutiāz cōstitūte mol. n̄ aut p p̄uac
tione p̄tūū cōstitutiāz cōstitūte uirtutis. 7
cōstū ad tale gen⁹ p̄tūū ē ei augm̄tū. n̄ cō
stū ad p̄mū. Ad illō qd ob̄ q̄ p̄fect⁹ ē i
ptāte grē. cōz q̄ qdā p̄fect⁹ ē accēntalis. ut
pote q̄ attēdit̄ in feruoris itēsiōe ul̄ hit⁹
radicacōe. uel opū m̄l̄plicacōe. 7 hic p̄fe
ctus ē i ptāte grē. 7 f̄ hūc p̄fectū grā dī
augeri p̄prie. q̄ n̄ efficit̄ hō dign⁹ maio
ri p̄mio subāli p illū. Ali⁹ uero ē p̄fect⁹ q̄
respicit̄ p̄mū subāle f̄ q̄ dī hō dign⁹ ma
iori p̄mio. 7 hic n̄ ē i ptāte grē. s; i sola il
li⁹ ptāte cui⁹ ē grā. itūdere. 7 iō hūc grā
n̄ facere s; mereri dī. 7 penes hūc effectū
attēdit̄ grē augm̄tū. Ad illō qd ob̄ q̄ au
gm̄tū grē ē ei⁹ dī generis cū grā p̄io da
ta. cōz q̄ et̄si sit ei⁹ dī nature cōstū ad rōez
bit⁹. dīa tñ ē cōstū ad statū. p eo q̄ suppo
nit̄ grē iūtiū. 7 q̄ ei⁹ dī generis ē cū grā
p̄io data. iō n̄ pōt mereri merito cōdigni
s; merito cōgrui. Et p hūc etiā modū rñ
dend⁹ ē ad illud qd ultimo opponit̄.

Tercō q̄rit̄ vtz cōtingat p grās mere
ri ipsi⁹ cōplem̄tū. hoc ē ipsū p̄mi
ūz glē 7 hoc cōstū ad meritū cōdigni. q̄ dī
merito cōgrui n̄ ē dubiū. Et q̄ sic v. ii.
thi. iij. dī lūq̄ r̄posita ē mibi corōa iusticie
quā reddz mibi dñs i illa oīe iust⁹ iudex.
si ergo qd reddīt̄ f̄ iusticiā meritis obet̄
7 respcū ei⁹ p̄cessit meritū. ergo si tal̄ co
rōa quā expectabat apls ē grē p̄miū. ui
det̄ 7 q̄. Itē zach. iij. Adeq̄bit grās grē. 7
exponūt̄ sc̄ti 7 doc. q̄ adeq̄bit grās patrie
grē uie. 7 hoc exp̄ssū hēt̄ math. viij. In q̄
m̄sura mēsi fu. re. uebis. si ergo ubi ē ade
q̄tio meriti 7 p̄miū. ibi cōtingit repiri me
ritū cōdigni. uir 7. Itē sic se hz cl̄pa ad pe
nā sic se hz grā ad glās. s; p culpā ex cōdi
gno meret̄ q̄s et̄nā dānacōez. ergo p grās
meret̄ et̄ernā b̄ritudinē. S; d. Ro. viij.
Nō sūt cōdigne passiōes h⁹ tēpis ad futu
rā glāz q̄ reuelabat̄ i nobis. ergo p eas n̄
cōtingit futurā glāz mereri merito cōdigni
Itē ad ro. vj. Stipēdia p̄cti mōis. grā dī
uita et̄erna. Glo. maluit dicere Grā dei
uita et̄erna. ut itelligerem⁹ deū ad uitas

eternā p sua miseracōe nos pducere 7 nō
nris meritis, ergo si nō pducit nos nris
meritis, uidet **re.** **I**tez p rōem. Nullū
seruitiū qd debet dū reddit obligat cum
cui fit in aliq. **Uñ** oñs **luc. xv.** Quis ue-
stz hñs est **re.** s; hō totū qd facit 7 qd po-
test facere totū debet deo. ergo uidet q
nō obliget deū ad reddendū aliqd. ergo ni-
hil meremur apd deū merito **odigni.**
Itez nullū seruitiū qd gratis fit obligat
eū cui fit in aliq. s; opa facta ex grā fiunt
gratis. ergo nō obligāt eū cui fiūt ad re-
tribuendū ex debito s; solū de **ogruo.** er-
gu iō qd prius. **I**tem ubi ē meritū ex
odigno. ibi ē rō dati 7 accepti. s; de **9** nō
pōt a nobis accipe. qz bonoz nřoz nō in-
diget. ergo premiū gratie qd est excellē-
tissimū nō possum **9** ex **odigno** mereri a-
pud deū. **R.** dō q; circa istā qōem aliq
doct. senserūt diuersimod. Quidā enī vi-
dere uoluerunt q; qz meritū **odigni** dicit
qsdaz obligationē in retribuēte. 7 qdā
omensuracōez in seruitio 7 retribuēte. **7**
de **9** nō pōt alicui obligari. 7 premio grē
nihil aliud pōt omensurari. iō dixerūt q;
nullus pōt celestē gloriā mereri ex condi-
gno. s; si meret hoc ē tñ ex **ogruo.** 7 ad
istā suā pōnez astruendā mltis fulciunt
auctoritatib; sacre scripture 7 etiā expo-
sitorū q; hoc sentire uident. s; qm̄ in scri-
ptura etiā sepe repit q; dō unicuiq; retri-
buet p opa sua. 7 in parabola in q; expri-
tur meritū 7 retributio **Matth. xv.** dicit
tur **Tolle qd tuū est re.** 7 pla **osilia** repi-
unt. iōo alioz pō est q; gliaz n̄ tñ otin-
git mereri merito **ogruo.** tale eis meritū
repiari pōt in grā gratis data. s; etiā cō-
git mereri merito **odigni.** p eo q; grē et
glie qdam ē cōmsuracō. 7 in eo qdaz cadit
obligatio. n̄ ex necessitate. s; ex sua mera
benignitate q; uoluit pmittere 7 pactum
firmare cū his q; eū diligerēt. q; seipsuz
mercedē eis tribueret. sic in abrahā ap-
paret. **S**i aut uelim **9** cōsiderare q; istoz
mōz dōi sit uerior. iūciem **9** q; f; diuersas
opacōes opis meritoriū repit in eo 7 me-
ritū **ogruo** 7 meritū **odigni.** Opus enī
meritoriū opationē h; ad principiū a quo
exit. 7 ad finē p q; fit. 7 ad statū in q; fit.

Si loqmur de ipso p opationē ad principiū
sic opus ortū h; a uoluntate libera 7 ortū
hēt a grā. 7 inq̄tus h; ortū a uolūtate li-
bera ē meritoriū merito **ogruo.** sic enī q;
oammo nostz est. 7 q̄si alteri **9** generis ē
q; sit ipsū premiū qd debet ei **atribui.** In
q̄tus aut ortū h; a grā. sic cū grā reddat
hōiem acceptū deo 7 sit qd diuinum. 7 ad
hoc sit ordinata ut ducat ad deū. opus illd
est meritoriū merito **odigni.** **S**i aut ope-
mus op **9** meritoriū ad eū p q; fit. hoc pōt
ēē duplr. uel ad largitatē dispēlantis. uel
ad ueritatē pollicētis. **S**i ope **9** ad largita-
tē dispēlantis. sic ē meritoriū merito **cō-**
grui. nā p sue liberalitatis imensitate de-
cet ipsū p modico obsego retribuere ma-
gnū pmiū. **S**i uero cōpēf ad ueritatē polli-
cētis ex q; pmissit 7 qdamō se uolūtate ob-
ligauit q; tāto opi tñ redderet premiū.
sic opus illd ē meritoriū merito **odigni.**
Si aut terco mō cōpēm **9** op **9** meritoriū
ad statū. hoc pōt ēē duplr. aut q̄tū ad tē-
pis opportunitatē. aut q̄tū ad opis difficul-
tē. **S**i q̄tū ad tēpis opportunitatē. q; nūc ē
tēpus sciendi sic dicit **Ap̄ls.** **E**t q; facit opa
meritoria. semē piciat i terā bonā. **ogruo**
us ē ut ex hac terra magnū fructū susci-
piat. 7 iō recte ei q; in p̄fēri dimittit mo-
dicū pmittit centuplū. **S**i aut cōsideret
opis arduitas. q; op **9** tale sic ē in uolūtate
faciētis ut sit s; uires. 7 hō eleuet in faci-
endo ipsū a se. 7 bono p̄prio p̄ponat bonus
eternū. hic ē q; tale gen **9** opis eterna re-
mūeracō ē dignū. 7 sic p ipm mereri cō-
tigit merito **odigni.** p; ergo q; op **9** meri-
toriū cōsideratū in cōpacōe ad uolūtatis
libertatē 7 dispēlantis liberalitatē 7 tē-
pis opportunitatē est meritoriū merito **cō-**
grui. Cōpatū uero ad grē dignitatē. ad pol-
licētis ueritatē. ad sui ipsi **9** opis difficul-
tē ē meritoriū merito **odigni.** **E**t p hoc
solui pnt rōes 7 auctoritates ad utrāq; p-
tez iducte. p eo q; f; diuersas uias pcedūt.
Nā rōes q; pbat q; p grās cōtigit mereri
pmiū eternū merito **odigni.** pcedūt f; al-
terā istaz cōsideracōez. illa tñ rō q; fit o si
mili cōpacōe culpe ad penā 7 grē ad glā
n̄ arguit. tū q; glā mltro pl̄ excellit in bo-
no q; pena i malo. tūz etiā q; facilius est

descendere, q̄s ascendere. **R**ōnes uero ad
oppositū procedūt f̄ aliā ⁊ aliā uia, uidelz
put opus h̄z opari ad uolūtatez n̄ram. sic
enī n̄ est o se sufficiens ad merendū. nā oēs
iustitie nostre sicut p̄n̄ instruante, put
etiā h̄z cōpati ad liberalitatē diuinā q̄ nul
li pōt obligari, s̄ q̄d facit mera liberta
te facit. **E**t hoc mo uerz cōcludūt q̄ n̄ sit
ibi meritū cōdigni. alr enī rōes ille nō co
gerēt, nā q̄ passioes huius tēpis nō sunt
cōdigne. **U**erz ē inq̄tum sūt passioes.
sūt tñ cōdigne inq̄tu tūt ex charitate q̄
ex actibz ⁊ passioibus dat efficacitā ⁊ ua
loz. **A**d illud q̄d ob̄r q̄ dō nō p̄ducit nos
ad gl̄iam nostris meritis, exponendū est q̄
hoc intelligit̄ f̄ q̄ merita mere cōpant ad
uolūtate nostrā n̄ f̄ q̄ h̄nt ortū a grā. **A**d
illud q̄d ob̄r q̄ totū q̄d hō facit oēs oēs.
oēs q̄ et si opus illud sit debitū inq̄tum ē
creature, ē tñ gratuitū inq̄tu sit ex grā
in caritate. **E**t id sicut rō ob̄iti n̄ tollit rō
nem gratuitū, sic etiā nō tollit rōes meri
ti. **E**t si ipse ob̄iciat q̄ nec opus gratui
tū nec debitū pōt obligare dēū oēs q̄ si n̄
possit dō nobis obligari in rōe dati ⁊ acce
pti sicut ondit etiā racō ultima, obligari
tñ oī q̄dammo ex sua mera benignitate q̄
uoluit p̄mittere seipsū diligetibz se. **P**ro
pterea meritū cōdigni n̄ necessario po
nit obligatiōē in retribuēte, s̄ ponit suf
ficientē ordinaōē, ei⁹ q̄ remunerat ad i
psā remunerationē mediāte aliq̄ laudabi
li opacōe. grā aut sufficientē ordinaōē po
nit i uiatore ad optinendā gloriā. **T**ū rōne
sue dignitatis ex q̄ totū hōis reddit deo
⁊ acceptū ⁊ chaz. tū etiā rōe diuine p̄fectio
nis, tū rōne ardue opacōis sicut prius ta
ctū est. **E**t sic p̄ rōe ad duas rōes sequen
tes. **N**ā q̄d ob̄icit q̄d gratis fit nō obli
gat. **E**t esto q̄ nō obliget p̄pter hoc n̄ tol
lit a merito q̄n possit ēē cōdignū. **P** si n̄
obligz eū ē retribuēte ⁊ remunerare ser
uitiū sibi factū. p̄sata p̄pria utilitate, ob
ligat tñ eum q̄dammo q̄ retribuit p̄sata
seruitutis fidelitate. **V**n̄ magis meret̄ a
pud deū q̄ seruit ei ex amore filiali ⁊ libe
rali q̄s q̄ seruit amore mercenario expe
ctans mercedē ⁊ retributionē. **S**i aut ali
q̄ ob̄iciat q̄ n̄ pōt ibi ēē meritū cōdigni.

q̄ n̄ ē ibi cōsuetudo, oēs q̄ et si n̄ sit cōsue
tudo p̄ oīmodā eq̄litate. **E**t tñ cōsuetudo p̄
q̄dā cōuenientē p̄portionabilitatē sic fru
ctus dicit̄ recte cōmensurari semini, q̄m
excedit sicut cōueniebat secunditati seminis
⁊ terre germinati. **N** sicut aliq̄s n̄ esset
contentus si de semine non reciperet decu
plū, sic nullus posset ēē cōtent⁹ ex operi
bus meritorijs factis nisi p̄ eis reciperet
premiū p̄fectū q̄d cōplet ⁊ terminat totū
desideriū.

In pte illa sunt q̄ōnes circa lr̄az.
Et p̄io querit̄ de hoc q̄d dicit̄
Opanz grā oī inq̄tum uolūta
tem hōis liberat. coopans uero inq̄tū ean
dē adiuuat. **G**reg. enī in moralibus disti
guēs grām p̄uenientē ⁊ subsequētem
dicit ita. q̄ grā p̄ueniēs attendit̄ q̄tuz
ad dona nature. subsequēs uero q̄tuz ad
dona gratie. ergo si id est grā opans ⁊ co
opans. uidet̄ q̄ opans nō dicat̄ illa q̄ hōis
uolūtatem liberat. **S**i forte tu dicas q̄ ali
cui⁹ accipit̄ ibi p̄cedēs ⁊ subsequēs. tūc
est q̄d de rōne istoz nominū q̄re. s̄. sic no
minat ut dicat̄ q̄dam p̄ueniēs. q̄daz sub/e
quēs. q̄dam opans. q̄dam coopans. **V**idet̄
enī q̄ oīs gratia sit coopans. q̄ nulla opa
tio debet forme alicui p̄ se nisi cū subie
cto. **V**idet̄ etiam q̄ nulla debeat dici p̄
ueniēs. aut enī p̄ueniēs dicit̄ per opacō
nem ad actū. aut p̄ compatiōē ad subie
ctum. **S**i p̄ compatiōē ad actum. sic oīs
forma debet dici p̄ueniēs. q̄ omīs for
ma p̄cedit actū iuu. **S**i p̄ compatiōē ad
subiectū. sic nulla debet dici p̄ueniēs cū
nulla sit ante subiectū suū. **E**st ergo q̄d
cum grā a diuersis diuersimode dicat̄. ⁊
huius noia diuersimode exponātur. unde
hec diuersitas ueniat. **R**atio. oīm q̄ cū
grā una s̄. multiplices tñ h̄z diuisiones
in diuersas cōsideracōes. **H**abet enī grā
cōpari ad suū principiū. habet etiā com
pari ad suū subiectū in quo. habet nibi
lominus compari ad suū oppositū cō
tra quod. **H**abet comparari ad suū ef
fectum ad quem ordinatur. sed per com
paratiōē ad suū principium. sic diuidi
tur grā in grām p̄ cōdestinacōis. uocacōis.
iustificacōis. ⁊ m̄. p̄nificacōis. **P**rimo enī

de grās preparat. scō effert. 7 tertio ofert.
7 q̄rto plet. 7 h̄c attēdit predicta vī
utro q̄ fuit de eo q̄ dicit **Ap̄ls Ro. viij.**
fm aut q̄ grā opat ad suū subiectū sic i
uidit in grām cogitacōis. uclūtatis. 7 p
fectōis. f̄ triplice potentiā ei⁹ substatie i
q̄ est grā uicelz f̄ intellectiua affectiua 7 o
peratiua. **Hec** diuisio ponit a **Ber. i. li. de**
li. ar. f̄ aut q̄ opat ad suū cōpositū. f̄ c̄
illa diuisio grē. q̄ ē grā p̄fectōis. libera
cōis. 7 saluacōis. **Sunt** enī h̄c diuisio. f̄
q̄ grā adiuuat cōtra m̄plex malū. uide
lz malū tētacōis siue pugne. malū p̄secu
cōis siue miserie. malū culpe 7 malū seq̄
le. **A** primo p̄tegit. a scōo liberat. a tertio
extrahit. 7 q̄rto saluat. **Et** h̄c diuisio fuit
p̄ eo q̄ dī ysa. xxxj. **P**roterit dñs exerci
tū illi ierusalē p̄tegēs 7 liberās. i. rālicēs
7 saluās. f̄ opatione ad effectū ad quē est
diuidit in p̄uenientē 7 subsequētē si
ue opantē 7 coopantē q̄ sūt dñe grē f̄ effe
ctus q̄s h̄z in ipsā uolūtates. **Dicit** enim
grā p̄ueniens q̄ nō ē a li. ar. f̄ p̄tīd̄ isū
dī ab ipso deo. **Coopans** uero siue subse
quens ē inq̄tum adiuuat li. ar. respectu
boni opis dīcēdi 7 uolēdi. q̄ f̄ q̄ nomen
gratie diuersimode accipit sic etiā 7 iste
due dñe p̄ueniens 7 subsequens **Accipi**
tur enī grā uno mō largissime. 7 sic cōp
hendit dona naturalia 7 dona gratuita.
vtraq̄ enī de sursum sunt. **7** h̄c mō grā h̄z
diuidi i p̄uenientē 7 subsequētē. ita q̄
p̄ueniens uocat dona naturalia. subsequēns
uero dona gratuita. **7** sic accipit **Greg. i**
metab. 2. **Alio** mō accipit grā minue cōi
ter. 7 sic cōprehēdit grām gratis datā 7
gratū facientē. 7 tūc diuidere grās i p̄e
uenientē 7 subsequētes nihil aliud ē q̄ ui
dere in grām gratis datā 7 gratū fa
cientē. **7** sic diuidit **Ber. cū** dicit q̄ q̄daz
est grā q̄ semiat cogitatū. 7 h̄c uocat p̄e
uenientē. quedā q̄ f̄ facit bonū. 7 hanc dñe
grām subsequētē. **Ait** enim sic i li. de li.
ar. **Hec** tria i nobis opat de⁹. f̄ cogitare.
uelle. 7 f̄ ficere. **Prīmū** sine nobis opat.
scōs nobiscū. 7 tertīū p̄ nos. **Accipit** 7 grā
stricte. 7 sic cōprehēdit grām gratū fa
cientē 7 gl̄ am. 7 tūc diuidere grās i sub
sequētē 7 p̄uenientē nō est aliud q̄ ui

uidere in grām 7 gl̄ as. 7 sic diuidit **An**
gus. in li. de natura 7 grā cū ait **Grā** p̄e
uenit ut pie uiuam⁹. subsequē ut cū illa sp
uiuam⁹. 7 tūc p̄uenit ut uocemur. tūc
subsequē ut glorificemur. **Accipit** 7 grā
magis stricte. 7 tūc noiat solū grām gra
tū facientē. 7 tūc diuidere eā i p̄uenien
tes 7 subsequētes h̄c est f̄ duplices esse
ctū gratie q̄ pōt distingui tripl̄. uel ita q̄
unus effect⁹ sit cōtra malū. 7 alter ad be
nū. aut ita q̄ uterq̄ sit ad bonū f̄ un⁹ cō
p̄tat gratie f̄ q̄ informat. alter f̄ q̄ mouet.
uel ita q̄ uterq̄ attribuat gratie mouē
ti. sed un⁹ i ingressu 7 alter i p̄fectu. **Et**
sic tripl̄ exponit ab **Aug. i. li. de natura**
7 grā. **Uno** mō sic. **Grā** p̄ueniens hōis
uolūtates liberat 7 preparat. subsequē ue
ro inq̄tū eandē adiuuat. **Alio** mō sic **Grā**
p̄ueniens p̄uenit uolūtates ut senemur.
7 subsequē ut sanati uegetemur. **Terōmō**
sic. **Grā** p̄uenit uolūtates ut uelit. 7 sub
sequē ne frustra uelit. **Et** p̄ h̄c p̄tīd̄ ad
cōiecta. **Ite** q̄rī de hoc q̄ dicit scōo
capit. **Premittendū** est tria ē genera bo
noz. **Alia** natura sūt magna. alia mīma.
alia media. **Uidet** enī ista boni diuisio esse
iniufficiens. q̄m mltē sūt alie bonoz dñe.
Est enī bonū fortune. 7 bonum nature. 7
bonū gratie 7 gl̄e. **Si** tu dicas q̄ ille dñe
educunt ad has. q̄rī tūc sub q̄ istaz t̄ e
at bonū q̄ dñe ē siue ipsa aia. **Si** tu dicat
q̄ sub magnis bonis. **Cōtra.** **Magna** bo
na sūt ut dicit gl̄us n̄ otigit male uti. f̄
deo otigit male uti sic cū diligis p̄pter
aliud. ei go n̄ oticet sub magnis bonis.
Ite arguit ex hac. **Si** deo contigit male
uti. f̄ cū recurrit ad aliud. 7 t̄ ē opti⁹ in
ter oīa bona. ergo cibus bōis cōtigit male
uti. ergo nulla sūt bona magna. **fm** ergo
dicit cū dñe q̄ magna bōa sūt q̄b⁹ n̄ cōti
git male uti. **Ite** uidet male exēplificare
de uirtutib⁹. **nā** q̄ pōt de uirtutib⁹ sup
bire. pōt etiā uirtutes p̄pter laudē hūi
nā amare. 7 h̄c ē abuti. ergo uidetur q̄
uirtutib⁹ possit abuti. ergo sub magnis
bōis n̄ possūt cōtineri. **R. dñe q̄ Aug. cū**
diuidit bonū p̄ has tres dñtias. f̄ p̄ be
num maximū 7 minimū et infimū. nō
generalr accipit diuisione boni sed ciuaz

boni qd ē bonū alicui, et hoc ē bonū p qd
 attingit aliq mō in finē ordinari. et iō uiu
 dit hic bonū utile. et iō cū triplex sit oīa
 boni utilis p qd qd ordinat in finē. tripli
 cē boni ponit differentiā. Aliqd enī sic est
 utile ad finē ut tñ sine illo possit ad fines
 pūiri sic sūt bona corporalia. Aliqd at ē ita
 utile ad finē ut tñ sine illo nō possit ad fi
 nē pueniri. p ipsū pōt tñ qd a fine deordi
 nari. sic est li. ar. quod attingit male uti. Ali
 qd est ita utile qd sine ipso nō pōt ad finē
 pueniri. nec attingit aliquo mō p ipsū a fine
 deordinari. sic ē uirtus gratuita. qm i p
 mo bono mima ē utilitas. in scdo uero ma
 ior. i tertio maxia hinc ē qd diuidit bonū
 p has tres uīas. s. p bona miora media et
 magna. Et p diuīsiōis sufficiētia. et rñō
 ad illud qd obī de sumo bono qd ē deo. **Ad**
 illud uero qd obī qd uirtutibz attingit
 male uti. qd uti aliquo ē mltis mōis si
 cut dictū fuit i li. pñō s. sicut instrumto et
 hīu directiuo. uel sicut obiecto. nullo mō
 attingit male uti uirtute. qz uirtus qd tuz ē
 de se sp ad bonū dirigit. nec unqz p uirtu
 tē aliqd ordinat ad malū. qz uirtus ē bonus
 usus uolūtatis ut dīc aug⁹. Scdō mō cōti
 git male uti uirtutibz. nec ē aliqd ita bo
 nū qd nō possit se li. ar. deordinare iordā
 te amādo illud. **Itē** qrit⁹ o illa rōe uirtu
 tis quā ponit in lra. Virtus ē bona q̄litas
 mētis. et uidet enī hec notificacō pūmo
 redargui posse a mō predicādi. Nihil enī
 qd predicat de altero i abstractōe. predi
 cari hz de altero i concretōe sicut dīc phīl⁹
Si ergo uirtus ē bonitas. nullo mō uirtus
 dicenda ē bona. **Itē** redarguit predicta
 diffinitio a defectu uertibilitatis i predi
 cādo. qz tota hec rō cūeire pōt gfe et do
 nis et aliis hītibz aīe. **Itē** redargui pōt
 a falsitate in hce qd dicit. de⁹ i nobis sine
 nobis opat. hoc enī ē cōtra aug⁹. qd dicit
 qd qcreant te sine te. nō iustificat te sine
 te. **Ibi** etiā dicit qd ad op⁹ nostre salutis
 duo concurrūt. s. de⁹ et li. ar. **Iuxta** hoc q
 rit⁹ cū uni⁹ rei una sit diffinitio. et differe
 ter diffinit⁹ a diuersis ipsa uirtus. quō ille
 diffinitōes distinguunt. **Rñō**. qd uir
 tus accipit iter. pprie. et magis pprie. q
 cōter accipit. sic cōprehendit uirtutes

moralē et naturalē. et sic dupl⁹ hz diffini
 ri. aut in opacōe ad actū. aut in opacōe ad
 actū et finē ultimū. **Primo** mō diffinit⁹ a
 philosopho d celo et mūdo. cū dicit **Virtus**
 ē ultimū potētie de re. **Scdo** mō diffinit⁹
 ab eod. vii. **Ethicoz.** **Virtus** ē dispō pfe
 cti ad optimū. **Ite** enī sūt notificacōes
 uirtutis in sua generalitate. put cōprehē
 dit uirtutē naturalē et moralē. **Aliomō** cō
 siderat uirt⁹ pprie put cōprehēdit mora
 les tñ. extēdit tñ se ad politicā et gratui
 tā. **Et** sic dupl⁹ hz cōsiderari. **Aut** p op
 ationē ad ipsū actū. aut p opacōes ad pūci
 piū directiuū. **Si** p opacōes ad actum. sic
 diffinit⁹ a philo. i ethicis. **Virtus** ē hitus
 q pfcit hītes. et opus ei⁹ bonū reddit. **Si**
 p opationē ad directiuū sic diffinit⁹ ab eo
 dē philo. ibid. **Virtus** ē hitus uolūtari⁹ i
 mente cōstēs recta rōne determinata put
 sapiēs determinabit. et hoc etiā diffinit⁹
 a **Tullio** p alia uerba. **Virtus** ē hitus mē
 tis i modū nature rōni cōstēs. **Em** hāc
 duplice opationē diffinit⁹ ab aug⁹. uirt⁹
 moralis per alia uerba idē significātia in
 li. de spū et aīa sic **Virtus** ē hitus mētis
 hī opōsite. **In** li. de q̄titate aīe. **Virtus** ē
 eq̄litas uite rōi undiqz cōstēs. **De** uē
 notificacōes si qd attēdat realr idē sūt cū
 predictis. taz iste qd ille sūt illi⁹ uirtutis
 q p assuetudinē hz acgrī. **Tertio** mō pōt
 cōsiderari uirt⁹ magis pprie put accipit
 pro uirtute gratuita. et sic tripl⁹ pōt cō
 pari. s. ad finē. ad subiectū. ad actū et ad suū
 principiū. **Sic** diffinit⁹ ab eod hz qdruplex
 gen⁹ cause. s. finalis material formalis et
 efficiētis. **In** opatiōe ad finē sic diffinit⁹
 ab **Aug⁹**. in soliloqis. **Virtus** ē rō recta
 ad suū finem pueniēs. **In** opacōe uero ad
 subiectū qd informat qd ē ipsa uoluntas.
 sic diffinit⁹ ab eod de ci. dei. **Virtus** ē bona
 uolūtas. **In** opacōe uero ad actū ppiū si
 ue cōplementū. sic dat illa d moribz ecclie
Virtus ē ordo amoris siue amor ordiat⁹
In opacōe uero ad suū principiū effectiuū
 dat illa q dat a mōrō i lra **Virtus** ē bona
 q̄litas mētis et. **In** q diffinitōe hoc qd dī q̄l
 tas mētis ponit p genere. et subiūgunt
 tres dīe. per hoc qd dicit. q recte uiuit
 sepat a bonis corporalibus. **Per** hoc qd dī. q

nemo ma'e utit'. sepat' a p'prietatib' spū
alib' 7 naturalib'. Per hoc aut' q' subiū
git'. quā rō in nobis sū nobis. sepat' a p'p'i
etatis' (p'ualib' 7 cōsuetudinib'. que et si
sint nobis usua potētiaze aīe. n̄ sūt tñ p' in
fusione s' p' argi. cōez. et sic p' intellect' h' d'
difficōis 7 cōflicōis ab aliis. Ad illō q' obz
nō d'z vici bona cū sit bonitas. rō q' in p'ri
mis itencōib' est predicacō reflexa ppter
simplicitatē. hoc n̄ h'z locū in his q' sūt de
ter' miati generis d' qbus p' hūs legē. Nō
enī d'z albedo ē colorata. Ad illō q' obz
q' nō est cūctibilis. dōz q' hic n̄ diffinit'
uirt' put' distinguit' cōtra dona 7 alios h'i
tus gratuitos. s' put' noīe uirtutis claudi
tur oīs q'ltas eīe gratuita. posset tñ dici
q' p' app'prietacōez recte uiuere n̄ ē uirtutū
expedire dōez. sed pfecte beatitudinū. sic
alibi manifestabit'. Ad ultimū uicē nō.
q' sine nobis nō priuat' ex pte li. ar. dispo
sitionē susceptuā ipsi' uirtutis s' p'ta
tem effectiuaz.

Distictio. xxviii.

Huero uicōis 7 incōtanti
ter q' supra determinauit
mag' q' tuz pōt li. ar. cū grā
In hac uero pte dēterminat qz
tum pōt li. ar. sū grā. Et diuidit' hec ps
in duas. In prima dēterminat de p'tate li.
ar. lapsi quā h'z grā circūscripta. Scōdo ue
ro dēterminat d' li. ar. primi hoīs vtz grā
opante 7 coopante eguerit. infra d. xxix.
post hoc cōsiderat' est vtz 7c. Diuidit'
aut' p' ista i tres. In prima q' pelagiani
errabant cōtra p'tates li. ar. ponit illi' he
re sis i probatiōe. In scōda uero rñdet ad
pelagianoz argumētacōes ibi. q' uero dē
cūt sū grā 7c. In tertia uero subiūgit ca
thelicā ueritatis exp'fessionē. ibi Id uero
de grā 7 li. ar. indubitanter teneam' 7c.
Media ps diuidit' in tres ptes fm tria
media a qbus sumūt' tres rōes. qbus ma
g' rñdet. Primo enī rñdet ad id q' pel
lagius dicebat nullū esse culpandū si n̄ ui
tat uel q' nō facit id q' sibi est ipōssibile.
Ex q' sumūt' due rōes ad q's rñdet duo
bus caplis. Scōdo rñdet ad illō q' pelagi
us dicebat q' nihil ē taz in n'ra p'tate q' i
p'ia uolūtas. q' etiā ab ipso Augus. Pela.

allū p'serat. ibi Alibi etiā Augus. que hui'c
grē 7c. Tercio uero rñdet ad id q' pel
gi' dicebat. q' credere n'rm est. q' etiam
extraxerat o uerbis Augus. ex duob' l. a
cis. 7 iō m'g' rñdet in duob' caplis. Et i
cipit illa ps ibi. In expositione q'undam
p'positiōnū 7c.

Intelligentiā aut' hui' p'tis in
cidit hic q'stio d' p'tate li. ar. cir
cūscripta grā. Circa hec q'run'
duo. Primo q'rit' q' tuz possit li. ar. absq'
grā gratū faciente. Scōdo uero q'rit' q' tū
possit absq' grā gratis data. Circa primū
q'run' tria. P'io q'rit' vtz possit li. ar. sū
grā gratū faciente a culpa resurgere. Se
cūdo q'rit' vtz possit absq' grā gratū fa
ciēte aduersariū uicere. Tercō q'rit' vtz
possit dei mandata implere.

Quarta p'ima siccedit. Et q'rit'
vtz li. ar. absq' grā gratū faciē
possit a culpa resurgere. Et q'
n̄ uidet'. P'io p' id q' d'z Ro. iij. Iustitia
ti gratis p' grās ipsi'. 7 paulo an' Ex opib'
bus legis n̄ iustificat' oīs caro. 7 exp'f' d'
ad Abm. ij. Nō ex opibus iustitie q' iteā
nos s' s' suā mīaz 7c. ergo grā gratū faciē
te circūscripta. nō pōt li. ar. resurgere a
culpa. Itē Gal. ij. Nā ab initio grās d' si
cui p' legē iustitia. ergo x'p's gratis mor
tū' eēt. q' si hoc ipiū ē dicere. ps 7c. Itē
nēo petit ab alio q' h'z i sua p'tate. s' i p'l.
petit uir scūs. Sana aīaz. m. q' peccauit i
bi. Docet etiā uos ipse saluator p'tere in
orōne oīcū. Et dimitte nō. de. n'ra. ergo
7c. Itē hoc cōndit' rōe quā scē Ber. d' ipio.
cū aliq' sit p' d' d' malo sit bon'. 7 cū d' ma
lo sit bon' meliorat'. null' tñ h'z posse sup
se. ergo null' pōt se meliorare p'p'ia uir
tute. ergo nō absq' grā d' a culpa resurge
re. Itē oī p'ctō offendit' de q' ē ipsa iust
tia. 7 cō p'ctm̄ sit d' mandatū dei. s' tāta ē
offēsa q' d' ē ille q' offendit'. cū ergo ip'e sit
in sūt'. offēsa h'z aliq' mō rōez infiti si er
ro li. ar. site p'ctēte ē ip'e sibi ē q' i p'ri
stinū statū redeat nisi p' diuinā mīaz re
ducatur q' sua gratuita bonitate cōdonet cul
pā siue remittat offēsas. hoc aut' n̄ fit sine
grā. Itē p'ctm̄ est priuatio uite spūalis 7
priuatio lucis. sed uita spūalis nō potest